MAATALOUS

Kauran keskimääräinen hehtolitrapaino on korkein yli viiteentoista vuoteen. **TIKEN JA EVIRAN YHTEENVETO**

Kevätvehnän laatu kesti korjuun viivästymisen

Kaikkien viljalajien valkuaispitoisuudet jäivät tavallista alhaisemmiksi.

Kasvukausi oli myöhässä, viileä ja sateinen. Puintien venyminen ei kuitenkaan laskenut leipäviljan sakolukua merkittävästi, Evira ja Tike toteavat yhteenvedossaan.

Vaikka suurin osa kevätvehnästä puitiin vasta syyskuun puolivälin jälkeen, sen keskimääräinen sakoluku on hyvä, eilen torstaina julkaistussa ennakkoarviossa todetaan.

Kaikkien viljalajien valkuaispitoisuudet jäivät kuitenkin keskimääräistä matalammiksi. Kun kaikki laatutekijät otetaan huomioon, vehnäsadosta runsas puolet kelpaa leipäviljaksi.

Alueellista vaihtelua on tänä vuonna paljon. Osa siitä johtuu lajikevalinnasta, Tike toteaa tiedotteessaan.

Kaakkois-Suomen kevätvehnäsadosta vain kolmannes yltää leivontalaatuun. Varsinais-Suomessa osuus on 38 prosenttia, Etelä-Pohjanmaalla 50 prosenttia, Satakunnassa 61, Hämeessä ja Uudellamaalla 70 prosenttia ja Pirkanmaalla sekä Pohjanmaalla lähes 90 prosenttia.

Ruisomavaraisuudesta saadaan tänäkin talvena vain haaveilla. Ruista korjattiin 66 miljoonaa kiloa, kun vuotuinen tarve on sadan miljoonan kilon luokkaa.

Sadon laatu on hyvä: 86 prosenttia rukiista on hehtolitrapainoltaan vähintään 71 kiloa ja sakoluvultaan 120.

Viljasato viime vuoden lukemissa

Ennakkotilaston mukaan viljasato on samansuuruinen kuin vuosi sitten, 3,7 miljardia kiloa.

Viljalajien välillä tapahtui muutoksia. Leipäviljojen sato pieneni vajaan kymmenyksen, rehuviljojen sato kasvoi noin neljä prosenttia.

Satovahingot verottivat suhteellisesti eniten rypsiä, hernettä ja perunaa.

Syysvehnän satovahingot jäivät pieniksi, mutta kevätvehnän kylvöalasta on ilmoitettu tuhoutuneen täysin noin neljä prosenttia.

Viljasadon laatu

MT	Ala, 1 000 ha		Sato, milj. kg		Myllykelpoinen milj. kg		Myllykelpoinen %	
	2011	2012 enn.	2011	2012 enn.	2011	2012 enn.	2011	2012 enn.
kevätvehnä	214	**208**	801	**803**	632	**446**	79	**56**
syysvehnä	39	**23**	173	**105**	124	**23**	71	**22**
ruis	27	**21**	78	**66**	65	**56**	83	**86**

	Ala, 1 000 ha		Sato, milj. kg		Hehtolitrapaino vähintään 64 kg milj. kg		Hehtolitrapaino vähintään 64 kg %	
	2011	2012 enn.	2011	2012 enn.	2011	2012 enn.	2011	2012 enn.
rehuohra	345	**353**	1 195	**1 207**	459	**861**	38	**71**

	Ala, 1 000 ha		Sato, milj. kg		Mallaskelpoinen milj. kg		Mallaskelpoinen %	
	2011	2012 enn.	2011	2012 enn.	2011	2012 enn.	2011	2012 enn.
mallasohra	87	**99**	319	**371**	74	**268**	23	**72**

	Ala, 1 000 ha		Sato, milj. kg		Hehtolitrapaino vähintään 52 kg milj. kg		52 kg %		58 kg milj. kg		58 kg %	
	2011	2012 enn.	2011	2012 enn.	2011	2012 e.	2011	2012 e.	2011	2012 e.	2011	2012 e.
kaura	308	**318**	1 043	**1 089**	943	**1 068**	90	**98**	234	**663**	22	**61**

Lähde: Evira

Kaura painavinta 15 vuoteen

Mallasohrasadosta 72 prosenttia täyttää mallasteollisuuden lajittelu- ja valkuaisvaatimukset.

Positiivista ovat matala valkuaispitoisuus ja suuri jyväkoko. Poikkeuksellinen kasvukausi on kuitenkin voinut huonontaa itävyyttä ja lisätä homeiden määrää.

Rehuohrasadosta 71 prosenttia on hehtolitrapainoltaan yli 64 kiloa, kun vuotta aiemmin osuus oli vain 38 prosenttia.

Kauran keskimääräinen hehtolitrapaino on korkein yli viiteentoista vuoteen. Jyväkoko on hyvä, mutta valkuaispitoisuus on edellisiä vuosia matalampi.

Lopulliset tiedot helmikuussa

Eilen julkistettuun tilastoon on yhdistetty maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen Tiken satotilaston ja Elintarviketurvallisuusvirasto Eviran laatuseurannan tiedot.

Satomäärät on kerätty verkkopalvelun ja puhelinhaastattelujen avulla noin 3 800 viljelijältä.

Eviran viljan laatuseurannassa on mukana noin 400 tilan viljanäytteet.

Lopullisiin tietoihin perustuva satotilasto ja laatutaulukko julkaistaan 14. helmikuuta.

SATU LEHTONEN

Tarkemmat tiedot osoitteessa www.maataloustilastot.fi.

TILASTOPOIMINTOJA

Erikoiskasveilla hankala vuosi

Rypsin viljelyala pieneni edellisestä vuodesta kolmanneksen. Lisäksi noin viidennes viljelyalasta tuhoutui.
Rypsin kokonaistuotanto laski viime vuoden 90 miljoonasta 50 miljoonaan kiloon ja rapsin 25 miljoonasta 24 miljoonaan kiloon.
Perunasato pieneni supistuneen viljelyalan, suurten satovahinkojen ja heikkojen hehtaarisatojen vuoksi 30 prosenttia.
Sokerijuurikkaan sato pieneni viime vuodesta 37 prosenttia.
Härkäpavun hehtaarisato nousi viidenneksen ja kokonaistuotanto nousi 21 miljoonaan kiloon.
Herneen tuotanto laski 12 miljoonasta kilosta 8,5 miljoonaan.

» Maidosta tulee pian pula, mikäli Kiinan talouskasvu jatkuu nykyisellään.

» Etelä-Amerikassa maidontuotannon haaste on kilpailu viljelyaloista bioetanolin raaka-aineiden kanssa.

» Venäjällä ja Ukrainassa maidontuotantoa ei saada kasvamaan halutusti, koska osaaminen ja koulutus on haettava ulkomailta.”

MARKKU VUORIKARI

Laadukkaan maidon kysyntä kasvaa jatkuvasti kehittyvissä maissa. Eurooppalaisella maidolla on hyvä maine.

”Kiintiöiden poisto heilauttaa maitomarkkinoita vain hetkeksi”

MIKKELI (MT)
Maidolle on jatkossakin runsaasti kysyntää, vakuuttaa Maailman maidontuottajien (GDF) puheenjohtaja **Bram Prins** Hollannista.

”Laadukkaan maidon kysyntä kasvaa nopeammin kuin tarjontaa pystytään lisäämään.”

EU:n maitokiintiöiden vapauttaminen vuonna 2015 johtaa vain hetkelliseen ylituotantoon, kuluvalla viikolla kolmella paikkakunnalla Suomessa luennoinut maidontuottaja ja konsultti arvioi.

”Tuotanto nousee nopeasti, mutta sitten hinta laskee ja tuottajat vähenevät”, Prins sanoi Maitotaito-koulutushankkeen seminaarissa Mikkelissä keskiviikkona.

Pian maidosta tulee jo pula, mikäli Kiinan talouskasvu jatkuu nykyisellään.

”Sinne halutaan laadukasta maitoa Euroopasta. Melamiinimaidon tyyppisiä kriisejä tulee jatkuvasti.”

Kiinan lisäksi maidon kysyntä kasvaa Prinsin ennusteen mukaan myös muissa köyhissä maissa. ”Maito on yksi halvimpia proteiinin lähteitä.”

Kiinan jättinavetoista pohja hinnoille

Maidon hinta maailmanmarkkinoilla tuskin laskee merkittävästi, vaikka kysynnän kasvu painottuu matalan hintatason maihin.

Esimerkiksi Kiina ei pysty kasvattamaan omaa tuotantoaan kysyntää vastaavaksi.

Kansainväliset yhtiöt kuten Fonterra ja Nestlé ovat rakentaneet Kiinaan jopa 20 000 lehmän jättiyksiköitä. Niiden tuottaman maidon hinta perustuu kustannuksiin ja nousee siten lähelle EU:n keskitasoa.

”Nämä luovat pohjan maidon kansainväliselle hinnalle.”

»Suomalainen maidontuotanto menestyy hyvien olosuhteiden ja erikoistumisen avulla. «

BRAM PRINS

Intiassa ulkomaisten investoijien toimet takertuvat usein byrokratiaan. Esimerkiksi uusiseelantilaisen Fonterran suurhanke on viivästynyt jo vuosia.

Australia ja Uusi-Seelanti ovat Prinsin mukaan ehkä menettämässä paikkansa maailman halvimman maidon tuottajina. Tuotannon kasvua rajoittavat luonnonolot ja välimatka vientimarkkinoille.

”Jatkossa halvin maito saattaa tulla Argentiinasta.”

Tiukka kisa etanolin ja soijan kanssa

Etelä-Amerikassa maidontuotannon haaste on kilpailu viljelyaloista bioetanolin kanssa.

”Esimerkiksi Brasiliassa peltojen hinnat ovat nousseet lännessä, mikä ajaa tuotantoa itään. Idässä taas ei ole infrastruktuuria, joten tuotanto tuskin kasvaa kovasti.”

Argentiinassa kasvu näyttää lupaavammalta. Uusia navettoja syntyy alueille, joilla suosituimpien viljelykasvien tuotanto ei onnistu.

Afrikan maista harva soveltuu mittavaan maidontuotantoon ilmastoltaan. Lisäksi poliittinen epävakaus hidastaa kehitystä. ”Vientiin sieltä ei riitä maitoa.”

Osansa Afrikasta ottaa Kiina, joka ostaa pala palalta maata kansansa ruokaturvallisuuden parantamiseksi.

Maksuvaikeuksia ja osaamisen puutetta

Pohjois-Amerikassa moni tila on ongelmissa rehujen korkean hinnan kanssa.

Maksuvaikeudet ovat johtaneet laajalti hiehoista luopumiseen. ”Pian siellä on pula karjasta, kun uudistuseläimet puuttuvat.”

Itä-Euroopan, etenkin Venäjän ja Ukrainan, suurimmaksi ongelmaksi Prins arvioi johtamistaitojen puutteen.

”Tuotantoa ei saada kasvamaan halutusti, koska osaaminen ja koulutus on haettava ulkomailta.”

Länsi-Euroopassa tämän hetken suurimmat haasteet ovat tilojen velkaantuminen, kustannusten nousu ja kaupungistumisen paine.

Vesi, nurmi ja Venäjä vahvuuksina

Maidontuotannon kokonaiskuvassa Suomen näkymät ovat Prinsin mukaan valoisat.

”Teillä on riittävästi nurmea, tilaa, vettä ja kuluttajia, varsinkin kun mukaan lasketaan Pietarin seutu.”

Menestyäkseen Suomen on kuitenkin otettava rohkeasti oma paikkansa maailman maitomarkkinoilla.

”Globalisaatio antaa erikoistumiseen mahdollisuuden, mutta on oltava hereillä ja toimittava.”

TERHI TORIKKA

Viime vuoden eläintautitilanne hyvä

Helposti leviäviä ja vaarallisia eläintauteja ei todettu Suomessa lainkaan vuonna 2011, Evira tiedottaa.

Valvottavista eläintaudeista todettiin salmonellaa 21 tuotantoeläintilalla.

Kalojen bakteeriperäistä munuaistautia havaittiin viidellä sisävesi- tai nousualueen laitoksella ja kirjolohen verenvuotoseptokemiaa kahdella Ahvenanmaan rajoitusalueen laitoksella.

Siipikarjan tarttuvaa keuhkoputkentulehdusta todettiin Suomessa viime vuonna usean vuoden tauon jälkeen. Voimakkaita hengitystieoireita ja muninnan laskua aiheuttavaa tautimuotoa todettiin erityisesti harrastekanaloissa.

Muninta- ja broilerikanaloissa esiintyi myös lieviä, rokotevirukselle läheistä sukua olevan viruksen aiheuttamia oireita. Suomessa ei ole vuosikymmeniin rokotettu siipikarjaa tarttuvaa keuhkoputkentulehdusta vastaan.

Lisää tietoja Suomen eläintautitilanteesta löytyy Eläintaudit 2011 -vuosiraportista osoitteessa *www.evira.fi*.

MT

Tike kerää tietoja sikojen lukumääristä

Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus Tike kysyy 550 maatilalta tietoja sikojen lukumääristä.

Maatilatutkimuksen tiedonkeruu käynnistyy marras–joulukuun vaihteessa. Tutkimukseen osallistuvat tilat saavat vastaamisohjeet ja verkkopalvelussa tarvittavat käyttäjätunnukset postitse marraskuun loppuun mennessä.

Tuottajat voivat antaa kysyttävät tiedot verkossa 31.12.2012 kello 24:ään saakka. Tilat, jotka eivät ole siihen mennessä antaneet tietojaan, haastatellaan puhelimitse.

Maatilatutkimuksessa kerättävistä tiedoista kootaan sikojen lukumäärätilasto, joka julkaistaan 15.2.2013.

Tike muistuttaa, että tilaston tulokset antavat tärkeää tietoa muun muassa maatalousalan päätöksentekijöille ja tutkijoille.

MT

www.maataloustilastot.fi/

MAATALOUDESTA LYHYESTI

Maitotilayrittäjille johtamiskoulutusta

Osuuskunta Itämaito ja Pro Agria ovat suunnitelleet maitotilayrittäjille johtamisen valmennusohjelman.

Tavoitteena on kehittää yrittäjiä johtajina. Näin saadaan aikaan entistä parempaa tulosta sekä taitoja kasvattaa ja kehittää maitotilaa kannattavasti.

Valmennusohjelma alkaa ensi vuoden alussa. Ilmoittautumisia koulutukseen otetaan vastaan 5.12 asti.

Vastaavanlainen koulutus järjestettiin sikatilayrittäjille 2011–2012.

Schmallenberg-virus levisi Ruotsiin

Ruotsin eläinlääkintäviranomaiset ovat vahvistaneet, että märehtijöitä sairastuttava Schmallenberg-virus on levinnyt maahan.

Virusta on löydetty sekä eläimistä että sitä levittävistä polttiaisista. Aikaisemmissa tutkimuksissa on löytynyt ainoastaan viruksen vasta-aineita.

Schmallenberg-virus ei kuulu EU:ssa virallisesti vastustettaviin eläintauteihin eivätkä löydökset aiheuta rajoituksia esimerkiksi eläinkuljetuksiin.

Schmallenbergia on todettu myös Tanskassa ja Norjassa. Suomessa on löydetty viruksen vasta-aineita.

Omenalla uusi vaarallinen kasvintuhooja

Kahdelta suomalaiselta omenaviljelmältä on todettu lisäversoisuustautia. Se luokitellaan vaaralliseksi kasvintuhoojaksi. Asiasta kertoo Puutarhasanomat 10/2012.

Elintarviketurvallisuusvirasto Evira selvittää yhdessä asiantuntijoiden kanssa, miten tautia voidaan hävittää.

Lypsykarjan hedelmällisyyttä kannattaa seurata jatkuvasti

JYVÄSKYLÄ (MT)
Lypsykarjan hedelmällisyyden hallinta vaati työtä, aikaa ja taitoa. Tuloksia pitää seurata koko ajan, jotta ongelmat huomattaisiin ja osattaisiin löytää niihin ratkaisut.

Keinosiemennystä käytettäessä ihmisen pitäisi pystyä määrittämään lehmän kolmen viikon kiimakierrosta se lyhyt hetki, jolloin eläimellä on mahdollisuus tiinehtyä. Määrittämistä helpottamaan on kehitetty menetelmiä ja laitteita. Niitä esiteltiin Faban seminaarissa Jyväskylässä keskiviikkona ja torstaina.

Faban eläinlääkärin **Seija Vahtialan** mielestä siemennys- ja terveyskortit ovat tärkeitä dokumentteja eläinten hedelmällisyyden seurannassa. Mikäli lähes kaikki eläimet tiinehtyvät 1.–3. siemennyksellä ja vain muutama yksilö tarvitsee useampia siemennyksiä, ongelma on yksilöissä, ei koko karjassa.

Uusimisten lisääntyessä äkillisesti kyseessä on hedelmällisyysongelma.

Seminologipalveluita käytettäessä siemennystiedot tallentuvat lähes ajantasaisesti. Toimilupatiloilla tallennukset ovat karjanhoitajien vastuulla.

Puutteet ruokinnassa aiheuttavat kiimattomuutta tai huonosti näkyviä kiimoja. Sorkkavaivaisilla lehmillä on lähes 60 prosenttia heikompi uusimattomuusprosentti aloitussiemennykseen ja yli kaksinkertainen todennäköisyys rakkulavaivaan kuin tervesorkkaisilla.

Luomisia vain viisi prosenttia

Normaalisti korkeintaan viisi prosenttia tiineyksistä päätyy luomiseen. Parinkymmenen lehmän karjassa tämä tarkoittaa keskimäärin yhtä luomista vuodessa, Vahtiala selvensi.

Mikäli luomisia on tätä enemmän, syy kannattaa selvittää. Kunnaneläinlääkäri ottaa tarvittaessa luoneista emistä näytteet maksuttomaan brusellaseurantaan. Pitemmälle menevät verinäytetutkimukset ovat maksullisia ja ne tekee Evira Helsingissä.

Poikimisen jälkeinen negatiivinen energiatase on merkittävien lehmien hedelmällisyyttä heikentävä tekijä, MTT:n erikoistutkija **Jaana Peippo** totesi.

Varsinkaan maidontuotannon alkuvaiheessa lehmä ei pysty syömään niin paljon kuin se tarvitsisi. MTT tutkii parhaillaan 72 lypsylehmää kolmella eri dieetillä 16 viikkoa poikimisesta. Mukana on myös kansainvälisiä tutkimuslaitoksia.

Faban jalostuspäällikkö **Anne-Mari Niemi** totesi tilan karjakoon kasvun tuovan monia haasteita. Uuden navetan valmistuttua ei ole aikaa odottaa, että navetta täyttyy viiden vuoden kuluessa.

”Tuotostasosta riippumatta 24–25 kuukauden poikimaikä ja 12–12,5 kuukauden poikimaväli antavat parhaan taloudellisen tuloksen”, Niemi sanoi.

Sukupuolilajiteltu siemen käyttöön

Niemen mielestä sukupuolilajitellun (spl) siemenen käyttö aloitetaan yleensä liian myöhään. Käyttöpäätöksestä lypsävään lehmään kuluu aikaa vähintään kolme vuotta.

Jos karjassa on hiehojen ja lehmien tiinehtymisongelmia, Niemi ei suosittele spl-siementä, ellei tilan rutiineja muuteta.

Itä-Suomen yliopiston opettaja **Salla Ruuska** kertoi maidon progesteronipitoisuuden analyysilaittesta. Nykyaikainen navettateknologia -hanke testasi kolme laitetta Maaningalla viime kesänä.

Kuuden lehmän 15 päivän peräkkäisistä maitonäytteistä eProCheck mittasi pienempiä ja Hormonost suurempia progesteronipitoisuuksia kuin meijerin analyysi. HealthyLAB noudatti meijerin tuloksia.

Kiimapäivät eProCheck ja HealtyLAB löysivät 86–93 prosentin tarkkuudella. Hormonost löysi vain harvat kiimat, mutta antoi vähiten vääriä hälytyksiä.

”Tilatason progesteronianalysaattorit ovat hyviä hedelmällisyyden hallinnan apuvälineitä, mutta eivät sovi systemaattisesti käytettäviksi kiimantarkkailuvälineiksi. Ne voivat olla hyödyllisiä apuvälineitä hedelmällisyysongelmien selvittämisessä”, Ruuska päätteli.

Lypsykarjatilan emäntä **Nina Lapatto** Savitaipaleelta kehui Heatime-kiimanseurantajärjestelmää erittäin luotettavaksi. Järjestelmä asennettiin tilan nuorkarjanavettaan viime tammikuussa.

Järjestelmä kerää dataa eläimen liikkeistä ja hälyttää merkkivalolla aktiivisen eläimen havaittuaan. Laitteisto saa kiinni kiimattomat eläimet ja muut hedelmällisyysongelmaiset.

REIJO VESTERINEN